

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра української мови, основ психології та педагогіки

СИЛАБУС

НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«ТЕОРІЯ ОСВІТИ ТА НАВЧАННЯ (ДИДАКТИКА)»

(назва навчальної дисципліни)

навчальний рік **2020-2021**

галузь знань

22 «Охорона здоров'я»
(шифр і назва напрямку підготовки)

спеціальність

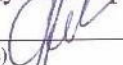
223 «Медсестринство»
(шифр і назва спеціальності)

курс 1-й курс (заочна форма навчання)

Силабус навчальної дисципліни
затверджено на засіданні кафедри
української мови, основ психології та
педагогіки

Протокол від
“31” серпня 2020 року № 8

Завідувач кафедри

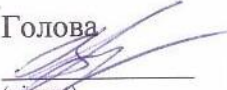

(підпис)

проф. Фоміна Л. В.
(прізвище та ініціали)

“31” серпня 2020 року

Схвалено методичною комісією ХНМУ
з проблем загальної та передфахової
підготовки

Протокол від
“02” вересня 2020 року № 1

Голова

(підпис)

проф. Вовк О. Ю.
(прізвище та ініціали)

“02” вересня 2020 року

Дані про викладача, що викладає дисципліну

Прізвище, ім'я по батькові викладача	кандидат педагогічних наук Наливайко Наталія Анатоліївна
Контактний тел.	+38 (096) 700-06-61
E-mail:	n.a.nalyvaiko@gmail.com
Розклад занять	Відповідно до розкладу навчального відділу
Консультації	Вівторок 09.00-15.00, ауд. кафедри української мови, основ психології та педагогіки
Онлайн консультації	Середа 9.00-15.00

Розробники: завідувачка кафедри української мови, основ психології та педагогіки к. ф. н, проф. Фоміна Л. В., к. пед. н., викладач кафедри української мови, основ психології та педагогіки Наливайко Н. А., к. псих. н., викладач кафедри української мови, основ психології та педагогіки Шейко А. О.

АНОТАЦІЯ КУРСУ

Силабус навчальної дисципліни «Теорія освіти та навчання» складено відповідно до Стандарту вищої освіти України (далі – Стандарт) фахівців другого (магістерського) рівня, галузі знань 22 – «Охорона здоров'я», спеціальності – 223 «Медсестринство».

Дисципліна «Теорія освіти та навчання (дидактика)» є теоретичним і практичним фундаментом для засвоєння студентами основних завдань педагогіки вищої школи, сутності та закономірностей педагогічного процесу підготовки кваліфікованих спеціалістів-медиків у взаємодії з людьми в різних установах; формує цілісне уявлення про існуючі концептуальні підходи до сутності ефективної організації взаємодії викладача і здобувача вищої освіти під час організації освітнього процесу за допомогою найбільш прийнятних для даної аудиторії методів навчання та інноваційних технологій; формує у студентів потребу професійного розвитку.

Силабус упорядковано із застосуванням сучасних психолого-педагогічних принципів організації освітнього процесу вищої освіти.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є основні положення дидактики (теорії світи та навчання).

Міждисциплінарні зв'язки. Навчальна дисципліна «Теорія освіти та навчання (дидактика)» інтегрує з дисциплінами: «Педагогіка та мистецтво викладання у вищій школі», «Педагогічні комунікації».

Навчальна дисципліна належить до вибіркових дисциплін.

Пререквізити. Вивчення дисципліни передбачає попереднє засвоєння кредитів з основ педагогіки, історії української та зарубіжної культури, загальні положення організації вищої освіти в Україні.

Постреквізити. Основні положення навчальної дисципліни мають застосовуватися при вивченні фахових дисциплін.

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

1.1. Метою викладання навчальної дисципліни є: формування педагогічної компетентності майбутніх фахівців, отримання знань про основні категорії педагогіки, методи, засоби та сучасні педагогічні технології, а також ознайомлення студентів з основними проблемами педагогіки на сучасному етапі розбудови суспільства; надання можливості студентам не лише оволодіти системою педагогічних знань, ознайомити їх з загальними поняттями та закономірностями розвитку та формування особистості в освітньому процесі, а й забезпечити формування на цій основі педагогічних вмінь та навичок застосування їх у професійній діяльності, що є одним з важливих елементів у підготовці майбутніх лікарів.

1.2. Основними завданнями вивчення дисципліни є: формування у студентів знань щодо процесів освітньої інтеграції в європейській і світовий освітній простір; теоретичних основ педагогіки з урахуванням сучасного стану розвитку освіти в Україні та за кордоном; сутності, закономірностей, принципів, методів та форм освітнього процесу; педагогічної компетентності майбутніх фахівців; оволодіння основними дидактичними поняттями; формування вміння

наукового аналізу сутності сучасних дидактичних технологій навчання у вищій школі; набуття умінь та навичок у відборі змісту та моделюванні структури навчальної дисципліни; оволодіння інноваційними освітніми технологіями.

1.3 Компетентності та результати навчання, формуванню яких сприяє дисципліна (взаємозв'язок з нормативним змістом підготовки здобувачів вищої освіти, сформульованим у термінах результатів навчання у Стандарті).

Згідно з вимогами стандарту дисципліна забезпечує набуття студентами **компетентностей:**

– *інтегральна:* здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми під час професійної діяльності в галузі медсестринства та в освітньому процесі, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог;

– *загальні:* здатність до планування, організації та управління; здатність навчатись та навчати;

– *спеціальні (фахові, предметні):* вміння застосовувати основи педагогіки і психології у навчально-виховному процесі у вищих навчальних закладах освіти.

Також вивчення даної дисципліни формує у здобувачів освіти соціальних навичок (soft skills): комунікативність (реалізується через: метод роботи в парах та групах, мозковий штурм, метод самопрезентації), робота в команді (реалізується через: метод проєктів, ажурна пилка), конфлікт-менеджмент (реалізується через: метод драматизації, ігрові методи), тайм-менеджмент (реалізується через: метод проєктів, робота в групах, тренінги), лідерські навички (реалізується через: робота в групах, метод проєктів, метод самопрезентації).

Здобувач вищої освіти у період навчання здобуває комунікативні навички, розвиває лідерські здібності, навчається брати на себе відповідальність і працювати в критичних умовах, розв'язує педагогічні ситуації та конфлікти, вміє працювати в команді, управляти своїм часом, логічно і системно мислити, має креативні підходи до вирішення завдання.

У результаті засвоєння навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен демонструвати такі **результати навчання:**

ПРН 2. Демонструвати достатню компетентність та самостійно вирішувати ситуації професійної діяльності.

ПРН 3. Застосовувати знання та навички із загальної та професійної підготовки при вирішенні спеціалізованих завдань.

ПРН 11. Створювати і погоджувати плани професійної діяльності, виявляти професійні проблеми і знаходити шляхи їх конструктивного розв'язання.

ПРН 14. Ідентифікувати, імітувати та копіювати навички виконання певних дій.

ПРН 20. Застосовувати педагогічні технології на рівні достатньому для реалізації розроблених програм навчальних дисциплін за спеціалізацією у вищих навчальних закладах.

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 90 годин, 3 кредити ЄКТС.

Розділ 1. Дидактика

Тема 1. Характеристика освітнього процесу як дидактичної системи

Тема 2. Сутність, зміст і структура навчання

Тема 3. Принципи навчання. Методи навчання

Тема 4. Організаційні форми навчання. Технології навчання

Тема 5. Контроль, перевірка та оцінка навчальних досягнень

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		заочна форма навчання	
Кількість кредитів – 3	Напрямок підготовки 22 «Охорона здоров'я» (шифр і назва)	Вибіркова	
Загальна кількість годин – 90	Спеціальність: <u>223 «Медсестринство»</u>	Рік підготовки:	
		1-й	-й
		Семестр	
		1-й	-й
Годин для денної форми навчання: аудиторних – 14 самостійної роботи студента – 76	Освітньо-кваліфікаційний рівень: «Магістр»	Лекції	
		4 год.	год.
		Практичні, семінарські	
		10 год.	год.
		Лабораторні	
		год.	год.
		Самостійна робота	
		76 год.	год.
Індивідуальні завдання:			
год.			
Вид контролю: залік			

3. Структура навчальної дисципліни

Назви розділів дисципліни і тем	Кількість годин					
	Форма навчання (денна)					
	усього	У тому числі				
лек		пр	лаб	інд	срс	
1	2	3	4	5	6	7
Розділ 1. Дидактика						
Тема 1. Характеристика освітнього процесу як дидактичної системи	17	-	2	-	-	15
Тема 2. Сутність, зміст і структура навчання	19	2	2	-	-	15
Тема 3. Принципи навчання. Методи навчання	17	-	2	-	-	15
Тема 4. Організаційні форми навчання. Технології навчання	20	2	2	-	-	16
Тема 5. Контроль, перевірка та оцінка навчальних досягнень	17	-	2	-	-	15
Разом за розділом 1	90	4	10	-	-	76
Усього годин по дисципліні	90	4	10	-	-	76

4. Теми лекцій

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Характеристика освітнього процесу як дидактичної системи	2
2	Організаційні форми навчання. Технології навчання	2
РАЗОМ:		4

5. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Характеристика освітнього процесу як дидактичної системи	2
2	Сутність, зміст і структура навчання	2
3	Принципи навчання. Методи навчання	2
4	Організаційні форми навчання. Технології навчання	2
5	Контроль, перевірка та оцінка навчальних досягнень	2
Усього годин		10

6. Теми лабораторних занять

Не передбачено навчальним планом.

7. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Характеристика освітнього процесу як дидактичної системи	15
2	Сутність, зміст і структура навчання	15
3	Принципи навчання. Методи навчання	15
4	Організаційні форми навчання. Технології навчання	16
5	Контроль, перевірка та оцінка навчальних досягнень	15
Усього годин		76

8. Завдання для самостійної роботи

Підготовка до практичних занять. Опрацювання матеріалу за опорним конспектом. Робота з допоміжною літературою. Пошукова та аналітична робота.

9. Політика викладача (кафедри)

Академічні очікування від студентів/-ок

Вимоги до курсу

Очікується, що студенти та студентки відвідуватимуть всі лекційні та практичні заняття. Якщо вони пропустили заняття, необхідно відпрацювати його (згідно графіку на інформаційному стенді кафедри)

Письмові та домашні завдання треба виконувати повністю та вчасно, якщо у студентів/-ок виникають запитання, можна звернутися до викладача особисто або за електронною поштою, яку викладач/-ка надасть на першому практичному занятті.

Під час **лекційного заняття** студентам та студенткам рекомендовано вести конспект заняття та зберігати достатній рівень тиші. Ставити питання до лектора/-ки – це абсолютно нормально.

Практичні заняття

Активна участь під час обговорення в аудиторії, студенти/-ки мають бути готовими детально розбиратися в матеріалі, ставити запитання, висловлювати свою точку зору, дискутувати. Під час дискусії важливі:

- повага до колег,
- толерантність до інших та їхнього досвіду,
- сприйнятливність та неупередженість,
- здатність не погоджуватися з думкою, але шанувати особистість опонента/-ки,
- ретельна аргументація своєї думки та сміливість змінювати свою позицію під впливом доказів,
- я-висловлювання, коли людина уникає непотрібних узагальнювань, описує свої почуття і формулює свої побажання з опорою на власні думки і емоції,
- обов'язкове знайомство з першоджерелами.

Вітається творчий підхід у різних його проявах. Від студентів/-ок очікується зацікавленість участю у міських, всеукраїнських та міжнародних конференціях, конкурсах та інших заходах з предметного профілю.

Охорона праці

На першому занятті з курсу буде роз'яснено основні принципи охорони праці шляхом проведення відповідного інструктажу. Очікується, що кожен та кожна повинні знати, де найближчий до аудиторії евакуаційний вихід, де знаходиться вогнегасник, як їм користуватися тощо.

Поведінка в аудиторії

Основні «так» та «ні»

Студентству важливо дотримуватися правил належної поведінки в університеті. Ці правила є загальними для всіх, вони стосуються також і всього професорсько-викладацького складу та співробітників/-ць, і принципово не відрізняються від загальноприйнятих норм.

Під час занять дозволяється:

- залишати аудиторію на короткий час за потреби та за дозволом викладача;
- пити безалкогольні напої;
- фотографувати слайди презентацій;
- брати активну участь у ході заняття (див. Академічні очікування від студенток/-ів).

заборонено:

- їсти (за виключенням осіб, особливий медичний стан яких потребує іншого – в цьому випадку необхідне медичне підтвердження);
- палити, вживати алкогольні і навіть слабоалкогольні напої або наркотичні засоби;
- нецензурно висловлюватися або вживати слова, які ображають честь і гідність колег та професорсько-викладацького складу;
- грати в азартні ігри;
- наносити шкоду матеріально-технічній базі університету (псувати інвентар, обладнання; меблі, стіни, підлоги, засмічувати приміщення і території);
- галасувати, кричати або прослуховувати гучну музику в аудиторіях і навіть у коридорах під час занять.

Плагіат та академічна доброчесність

Кафедра української мови, основ психології та педагогіки підтримує нульову толерантність до плагіату. Від студентів та студенток очікується бажання постійно підвищувати власну обізнаність в академічному письмі. На перших заняттях проводитимуться інформаційні заходи щодо того, що саме вважати плагіатом та як коректно здійснювати дослідницько-науковий пошук.

10. Методи навчання

Вербальні (лекція, бесіда); наочні (ілюстрація); практичні (самостійна робота, кейс-метод, мозковий штурм, робота в парах, робота в групах).

11. Методи контролю

Формою підсумкового контролю успішності навчання з дисципліни є диференційований залік.

Перерахунок середньої оцінки за поточну діяльність у багатобальну шкалу

Оцінювання студентів проводиться відповідно до «Інструкції з оцінювання навчальної діяльності студентів при Європейській кредитно-трансферній системі організації навчального процесу у ХНМУ».

Поточна навчальна діяльність студентів (далі – ПНД) контролюється викладачем академічної групи, після засвоєння студентами кожної теми дисципліни та виставляються оцінки з використанням 4-бальної (національної) системи. За підсумками семестру середню оцінку (з точністю до сотих) за ПНД викладач автоматично одержує за допомогою електронного журналу системи АСУ.

Для дисципліни, вивчення якої завершується у поточному семестрі та формою її контролю є залік, середній бал за ПНД викладачем кафедри переводиться у 200-бальну шкалу.

Залік

Залік для дисциплін, вивчення яких завершено – проводиться викладачем академічної групи на останньому занятті з дисципліни та передбачає врахування ПНД та перевірку засвоєння усіх тем з дисципліни. Оцінка визначається у балах від 120 до 200 та відміткою – «зараховано», «не зараховано».

12. Рекомендована література

Основна література

1. Артемова Л. В. Педагогіка і методика вищої школи : навч. посіб. / Л. В. Артемова. – К. : Кондор, 2008. – 272 с.
2. Вітвицька, С. С. Основи педагогіки вищої школи / С. С. Вітвицька. – К. : Центр учбової літератури, 2018. – 383 с.
3. Лекції з педагогіки вищої школи : навч. посіб. / за ред. В. І. Лозової. – Х. : ОВС, 2006. – 496 с.
4. Калашнікова Л. М., Жерновникова О.А. Педагогіка вищої школи у схемах і таблицях : навчальний посібник. – Харків, 2016. – 260 с.
5. Максименко С. Д. Педагогіка вищої медичної освіти [текст]: підручник / С. Д. Максименко, М. М. Філоненко – К. : «Центр учбової літератури», 2014. – 288 с.
6. Педагогіка вищої школи : підручник / В. П. Андрущенко, І. Д. Бех, І. С. Волощук [та ін.] ; за ред. В. Г. Кременя ; АПН України, Інститут вищої освіти. – К. : Педагогічна думка, 2009. – 256 с.
7. Педагогіка вищої школи : навч. посібник / І. О. Бартенєва, І. М. Михайлова, І. М. Бужина [та ін.] ; Південноукраїнський держ. пед. ун-т ім. К. Д. Ушинського. – Одеса : ПДПУ ім. К. Д. Ушинського, 2002. – 344 с.

Допоміжна література

1. Дичківська, І. М. Інноваційні педагогічні технології : навч. посібник для студентів вищих навч. закладів / І. М. Дичківська. – К. : Академвидав. – 2004. – 334 с.
2. Кіржнер Л. О. Методика викладання у вищій школі : навчальний посібник / Л. О. Кіржнер, Т. І. Лепейко. – Харків : ХНЕУ, 2006. – 96 с.
3. Лекції з педагогіки вищої школи / за ред. В. І. Лозової. – Х. : ОВС, 2006. – 496 с.
4. Нагаєв В. М. Методика викладання у вищій школі : навч. посіб. / В. М. Нагаєв. – К. : Центр учбової літератури, 2007. – 232 с.
5. Ортинський, В. Л. Педагогіка вищої школи / В. Л. Ортинський. – К. : Центр учбової літератури, 2009. – 470 с.
6. Педагогіка вищої школи : навч. посіб. / З. Н. Курлянд, Р. І. Хмелюк, А. В. Семенова [та ін.] ; за ред. З. Н. Курлянд. – 3-тє вид., перероб. і доп. – К. : Знання, 2007. – 495 с.
7. Фіцула М. Педагогіка вищої школи : навч. посібник / М. Фіцула. - 2-ге вид., доп. – К. : Академвидав, 2014. – 456 с.

13. Інформаційні ресурси

1. <http://www.osvita.org.ua> – Освітній портал.
2. <http://nbuv.gov.ua> – сайт Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського.
3. <http://korolenko.kharkov.com> – сайт Харківської державної наукової бібліотеки імені В. Г. Короленка.